

Notitie flora en fauna Schaiksedijk, Riethoven 2010

Notitie flora en fauna Schaiksedijk, Riethoven 2010

Status: definitief

In opdracht van:

Fam. Van Eijck

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Ing. N. Hulsbosch

Nederweert, 9 november 2010

Projectnummer: 10-078

Foto omslag: Zicht op plangebied

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Maatschap Van Eijck-Aarts is voornemens over te gaan tot de sloop van stallen aan de Schaiksedijk 3 te Riethoven. Op deze locatie worden in samenhang met de sanering van de intensieve veehouderij twee bouwkvavels voor woningbouw in het kader van de regeling Ruimte voor Ruimte ontwikkeld.

Crijns rentmeesters heeft Bureau Meervelt verzocht om na te gaan in hoeverre beschermde flora en fauna in het plangebied aanwezig is. Doel van deze notitie is inzichtelijk maken of beschermde natuurwaarden in het plangebied aanwezig zijn en welke betekenis die hebben voor de verdere uitvoering van de gebiedsontwikkeling. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ontwikkeling negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden.

1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied ligt ten zuidwesten van de stad Eindhoven, ingeklemd tussen de kernen Eersel en Valkenswaard. Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Schaiksedijk en ligt tussen de Heuvelweg en de Eikestraat in. Ten oosten van het plangebied ligt het oude buurtschap Walik.

Op het perceel liggen enkele rundvee- en varkensstallen. De oppervlakte van deze stallen is respectievelijk 523 m² en 2000 m². Het plangebied bestaat uit bebouwing, verhardingen, een hout-singel (lengte ongeveer 175 meter) en een klein gazon. Het plangebied heeft een landelijke uitstraling.

Het plangebied omvat het gebied zoals aangegeven in figuur 1. Werkzaamheden buiten dit plangebied zijn niet op hun effecten beoordeeld.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood) langs de Schaiksedijk, Walik (Google Earth, 2009).

Figuur 2 en 3: Impressie van het plangebied.

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

De aanwezige varkens- en rundveestallen worden gesloopt en het plangebied wordt bouwrijp gemaakt. Op de locatie worden daarna twee woningen gebouwd in het kader van Ruimte voor ruimte.

1.4 Opzet van de notitie

De Nederlandse natuurbescherming kent twee aspecten: gebiedsbescherming en soortbescherming. In deze quickscan zullen beide aspecten beschreven worden.

In hoofdstuk 2 en 3 worden gebieds- en soortbescherming uitgewerkt, in hoofdstuk 4 komt de ecologische relatie van het plangebied met de omgeving aan de orde. In het laatste hoofdstuk worden de conclusies op een rij gezet en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen beschreven.

2. ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING

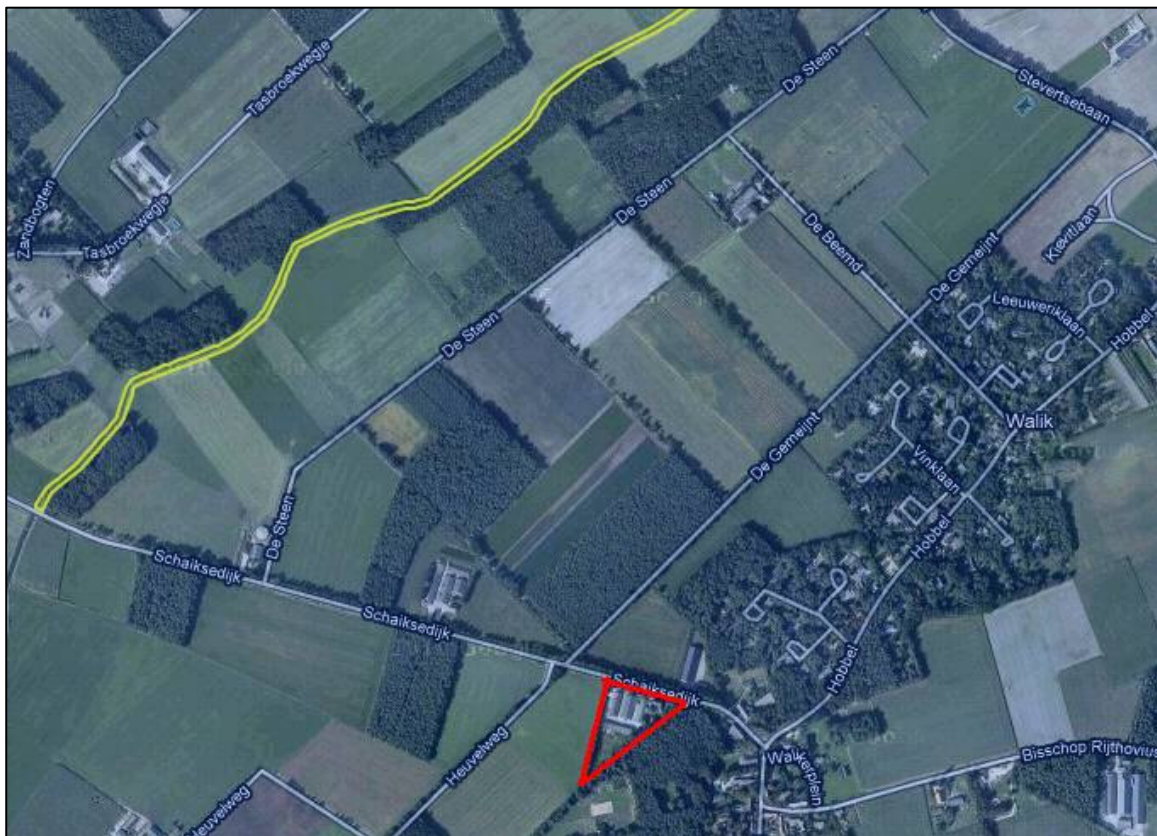
2.1 Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

Het plangebied maakt geen deel uit van een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied is het Leenderbos, Groote heide en De Plateaux op een afstand van ongeveer een kilometer (zie figuur 4). Dit Natura 2000 gebied is aangewezen voor enkele broedvogels van heide en voor enkele habitattypen.

Ten aanzien van Natura 2000 gebieden dient zekerheid geboden te worden omtrent het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten.

Afweging:

Het plangebied ligt op vrij korte afstand (een kilometer) van een uitloper van het Natura 2000 gebied. Gezien de aard van de ontwikkeling (sloop van stallen en bouw van twee woningen op dezelfde locatie) is enig effect op de beschermde natuurwaarden uitgesloten.

Figuur 4: Begrenzing Natura 2000 gebied (geel) ten opzichte van het plangebied (rood).

Conclusie:

Een verslechterings- en verstoringstoets of passende beoordeling is niet nodig; een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt buiten de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde gebied dat als EHS is begrensd, is de Einderheide en het Groote goor op een afstand van ruim 2 kilometer.

Figuur 5: Begrenzing Ecologische hoofdstructuur (groen) ten opzichte van het plangebied (rood).

2.3 Boswet

Aan de westkant van het plangebied staat circa 175 meter houtsingel. Deze houtsingel blijft gespaard.

3. ANALYSE SOORTBESCHERMING

Aan de locatie is een veldbezoek gebracht in oktober 2010. Tevens zijn openbare gegevenssets met natuurdata geraadpleegd in literatuur en de site waarneming.nl.

Planten:

De locatie is grotendeels bebouwd en van verhardingen voorzien en voor een kleiner deel in gebruik als plantsoen en gazon. Gezien het beheer en het huidige gebruik is het plangebied ongeschikt als groeiplaats voor zwaarder wettelijk beschermde plantensoorten.

Beschermde muurflora werd tijdens het veldbezoek niet op de muren van de stallen aangetroffen. De in het plangebied voorkomende zeer algemene soorten worden niet genoemd in de tabellen van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is voor planten niet noodzakelijk.

Vogels:

In de Flora en faunawet worden alle broedende vogels strikt beschermd. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is.

Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook **buiten** het broedseizoen beschermd. Indien nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn. De volgende typen (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden:

Type	Omschrijving	Soorten (broedvogels)
A	Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk Nest jaarrond beschermd	Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.
B	Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk LNV heeft tevens aangegeven dat <i>“De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Dienst Regelingen, uitleg flora en faunawet 2009).”</i>	Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht
C	Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk Nest voor eenmalig gebruik	Overige soorten

Broedvogelgegevens uit het plangebied ontbreken. De bomen in het plangebied vormen potentieel broedgebied voor diverse soorten broedvogels.

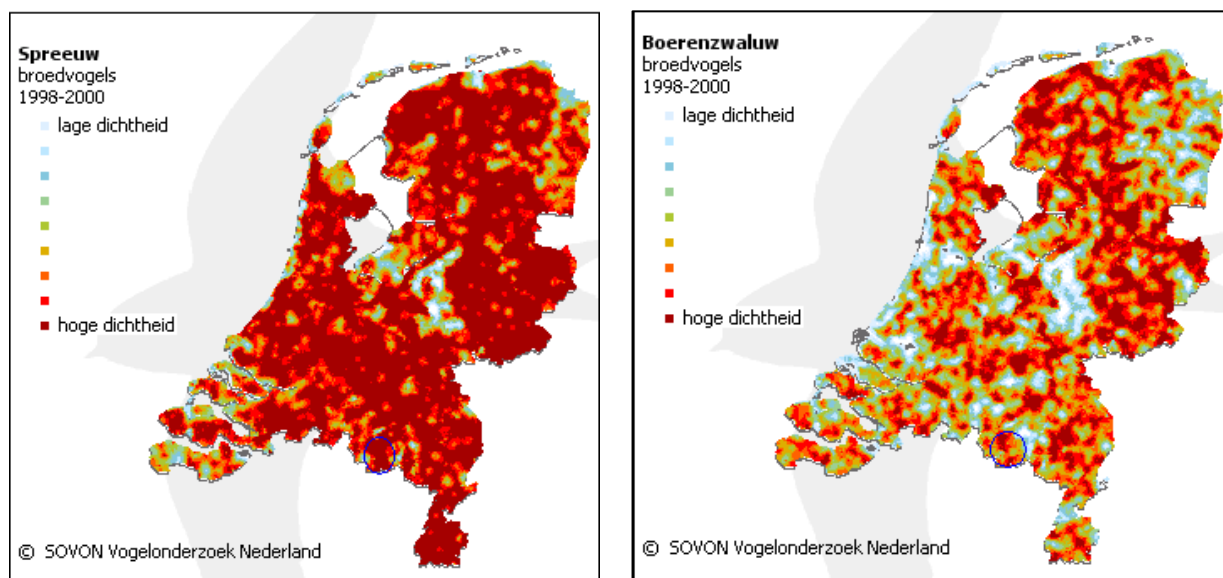
Type A soorten

Op basis van de huidige situatie is aanwezigheid van soorten uit deze categorie uit te sluiten omdat voor de meeste type A soorten geschikte broedgelegenheid ontbreekt. Ook tijdens het veldbezoek (oktober 2010) zijn geen nesten van type A soorten aangetroffen. In een van de stallen hangt een steenuilenkast. Deze is volgens de eigenaar circa tien jaar geleden opgehangen maar nooit bewoond geweest.

Type B soorten

Tijdens het veldbezoek werden in de rundveestal enkele nesten van Boerenzwaluwen aangetroffen. Het plangebied is ook potentieel geschikt voor Spreeuw.

De Spreeuw en de Boerenzwaluw zijn in het zuiden van Nederland vrij algemeen tot algemeen voorkomende broedvogels van het agrarisch gebied. In figuur 6 is zichtbaar dat beide soorten in hoge dichtheden voorkomen rondom het plangebied. Door de sloop van de stallen is geen negatief effect te verwachten op de lokale en regionale populatie van genoemde soorten. Geschikte broedgelegenheid is in de omgeving in ruime mate voorhanden. De duurzame instandhouding van de populatie van deze soorten komt door de ingreep niet in het geding.

Figuur 6: Dichtheden Spreeuw en Boerenzwaluw in Nederland (www.sovon.nl). In blauwe cirkel het plangebied.

Type C soorten

Tijdens het veldbezoek werd de Houtduif vastgesteld in het plangebied. Mogelijk komt deze soort voor als broedvogel in de aanwezige houtsingel, net als Merel, Vink en Winterkoning. De mogelijk aanwezige nesten van broedvogels in deze categorie worden voor eenmalig gebruik gebouwd en genieten geen jaarronde bescherming. De nesten zijn alleen tijdens het broedseizoen streng beschermd.

Conclusie

Voor het plangebied geldt dat alle (in functie zijnde) nesten **alleen tijdens de broedperiode** zijn beschermd. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode aangehouden worden van 15 maart tot en met 15 augustus. Het verdient de aanbeveling buiten deze periode de sloopwerkzaamheden uit te voeren. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is voor vogels niet noodzakelijk.

Grondgebonden zoogdieren:

Uit de gegevens blijkt dat er in de omgeving van het plangebied enkele waarnemingen van zoogdieren bekend zijn, te weten Bruine rat (niet beschermd). In en rond het gebouw zijn muizen en in het verleden ratten waargenomen (mondelinge mededeling van de eigenaar). Het gaat hier vermoedelijk om Huismuis, Zwarte- en Bruine rat (niet beschermd).

Vleermuizen

Waarnemingen van vleermuizen zijn niet bekend in het betreffende kilometerhok. In het buurtschap komen naar verwachting de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger en mogelijk Ruige dwergvleermuis voor. Deze soorten zijn in ons land zeer algemeen en niet bedreigd. Alle soorten vleermuizen zijn echter zwaar beschermde soorten die worden genoemd in tabel 3 van de Flora- en Faunawet en bijlage 4 van de Habitatrichtlijn (strikte bescherming).

Het plangebied maakt waarschijnlijk (marginaal) deel uit van foerageer- en migratiegebied van vleermuizen. Het plangebied blijft deze functies behouden tijdens en na de ingreep.

Op grond van het veldbezoek is niet uit te sluiten dat in de te slopen stallen rust- en verblijfsplaatsen aanwezig zijn van 'dwergvleermuizen' en Laatvliegers. Volgens de eigenaar van het plangebied worden in de zomerperiode regelmatig 'vleermuizen' waargenomen rondom het woonhuis. Het woonhuis valt buiten het plangebied. Verblijfplaatsen kunnen worden gevonden in spouwmuuren, maar ook achter betimmering en daklijsten en zijn dus zeer moeilijk op te sporen. Waarnemingen uit het plangebied ontbreken en tijdens het veldbezoek werden geen sporen van bewoning gevonden. De varkensstallen zijn helemaal geïsoleerd. De rundveestal is ongeschikt als vaste rust- of verblijfplaats voor de mogelijk voorkomende vleermuizen, door de aanwezige tocht. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek. Omdat nooit helemaal kan worden uitgesloten dat vleermuizen aanwezig zijn, verdient het aanbeveling bij de planning en uitvoering van de sloop van de twee varkensstallen rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. De voor vleermuizen meest gunstige periodes om te slopen zijn:

- half september tot eind oktober, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan nog niet in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De paartijd is voorbij en de overwinteringsperiode is nog niet begonnen (eventueel nog in november, mits de temperatuur 's nachts niet meer dan vijf nachten achtereen onder de drie graden Celsius en overdag onder de acht graden Celsius komt).
- eind maart tot en met april, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan niet meer in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De overwinteringsperiode is voorbij en de kraamperiode is nog niet begonnen;

Voorafgaand aan de sloop kunnen de stallen onaantrekkelijk gemaakt worden als verblijfplaats. Het onaantrekkelijk maken kan worden bewerkstelligd door het verwijderen van ramen en deuren, waardoor tocht optreedt. Slopen door te strippen verdient de voorkeur. Hierdoor hebben eventueel aanwezige vleermuizen de kans een ander onderkomen te zoeken.

Indien tijdens het slopen een groep (lethargische) vleermuizen wordt aangetroffen, dienen de dieren met rust te worden gelaten en het sloopwerk op deze plek tijdelijk stil gelegd te worden tot de dieren uit eigen beweging het pand hebben verlaten.

Een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet is niet noodzakelijk. De functionaliteit van het leefgebied van vleermuizen komt door de sloop van de panden niet in gevaar; in de omgeving van het perceel zijn voldoende alternatieven aanwezig om te dienen als vaste rust- en verblijfplaats.

Overige:

Voor andere diergroepen (beschermde soorten amfibieën, reptielen, insecten en vissen) is het plangebied als leefgebied ongeschikt.

4. RELATIE MET DE OMGEVING

Het plangebied ligt ten zuidwesten van de stad Eindhoven en ten westen van Valkenswaard. Het plangebied bestaat grotendeels uit verhardingen en bebouwing. Groene elementen zijn het aanwezige als gazon beheerd gras en een houtsingel. De ecologische betekenis van het plangebied is gering. Wel sluit de houtsingel aan op de bomenrij langs de Schaiksedijk en kan deze enige betekenis hebben als migratie- en foerageerroute. Deze houtsingel blijft behouden. Door de herinrichting van het plangebied treden geen wezenlijke veranderingen op in de ecologische relatie met de omgeving ten opzichte van de huidige situatie.

De ecologische relatie met de omgeving richting het buurtschap Walik kan worden versterkt door bij de herontwikkeling groene elementen in het plangebied aan te leggen.

Hoewel op beperkte schaal, kan opgaand groen een bijdrage leveren aan broedgelegenheid voor vogels en foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Daarnaast kunnen bij de nieuwbouw voorzieningen aangebracht worden voor vogels in de vorm van (inbouw)kasten voor onder andere Gierzwaluw en Huismus en vleermuizen (inbouwkasten in muren en/of toegankelijk gemaakte spouwmuren). Ook kunnen in de omgeving kasten worden opgehangen voor Kerk- of Steenuil.

5. CONCLUSIES

Ten aanzien van de gebiedsbescherming:

Er is vanuit het planologisch beschermingskader geen belemmering om over te gaan tot de herontwikkeling van de locatie Schaiksedijk, Riethoven.

- Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet. De voorgenomen ontwikkeling is niet van invloed op de natuurwaarden waarvoor het nabij gelegen N2000 gebied is aangewezen. Een passende beoordeling is niet noodzakelijk.
- Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS.
- De Boswet is niet van toepassing. De houtsingel op de grens van het plangebied blijft gespaard.

Ten aanzien van soortbescherming:

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en verhardingen. De betekenis voor flora en fauna is in de huidige staat gering. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is niet noodzakelijk **mits** rekening gehouden wordt met de mogelijke aanwezigheid van broedvogels en vleermuizen.

- Voor het plangebied geldt dat alle (in functie zijnde) nesten **alleen tijdens de broedperiode** zijn beschermd. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode worden aangehouden van 15 maart tot en met 15 augustus. Het verdient aanbeveling buiten deze periode de sloopwerkzaamheden uit te voeren.
- In de gebouwen zijn mogelijk geschikte verblijfplaatsen aanwezig voor vleermuizen, met name voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. Tijdens het veldbezoek werden echter geen sporen aangetroffen van bewoning. Mogelijk dienen de gebouwen incidenteel als rust- en verblijfsplaats. Het verdient aanbeveling te slopen door strippen, de opstallen vooraf ongeschikt te maken door ventilatie (in spouwmuren en zolders).

De voor vleermuizen meest gunstige periodes om te slopen zijn:

- eind maart tot en met april, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan niet meer in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De overwinteringsperiode is voorbij en de kraamperiode is nog niet begonnen.
- half september tot eind oktober, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan nog niet in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De paartijd is voorbij en de overwinteringsperiode is nog niet begonnen (eventueel nog in november, mits de temperatuur 's nachts niet meer dan vijf nachten achtereen onder de drie graden Celsius en overdag onder de acht graden Celsius komt).

De zorgplicht¹ is bij alle werkzaamheden van kracht.

¹ In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

6. LITERATUURLIJST EN WEBSITES

Besluit houdende wijziging van artikel 75 van de Flora- en Faunawet . 2005.

Besluit inwerkingtreding Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 12 december 2001. Staatsblad 2001, nr. 656.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij van de KNNV, Utrecht.

Dienst Landelijk Gebied, 2006. Handreiking flora en faunawet.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 79/409 inzake het behoud van de Vogelstand. Brussel, 1979.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 92/43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.

Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 25 mei 1998. Staatsblad d.d. 14 juli 1998, nr. 402.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting. Ruimtelijke Ordening en Milieu, 2004. Nota Ruimte.

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke milieu in Europa. Bern, 1979.

Twisk, P. & H. Limpens, 2006. Een thuis voor de vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant

www.synbiosys.alterra.nl/

www.minInv.nl

www.waarneming.nl